

Bacheloroppgave

«Gi meg en trygg og god start i barnehagen»

- En kvalitativ studie om pedagogisk leder sin rolle for å sikre de yngste barna en god tilvenning i barnehagen

Embla Rakvåg Korsnes

Barnehagelærerutdanning
BLUBA
2018 - 2021

HØGSKULEN
I VOLDA

Forord

Dette er en bacheloroppgave som er gjennomført 3.året ved Høgskulen i Volda, vår 2021. Å skrive denne bacheloroppgaven har vært en stressende, tidkrevende, og slitsom prosess. Det har samtidig vært en utrolig lærerik og kjekk prosess som har gitt meg muligheten til å fordype meg i et tema jeg brenner for. I den anledning vil jeg takke de som har vært til hjelp.

Jeg vil rette en stor takk til mine tre informanter som hadde mulighet og ønske om å stille til intervju i en ellers krevende og stressende tid på grunn av den pågående pandemien. Uten dem ville jeg ikke hatt mulighet for å kunne gjennomføre oppgaven.

Jeg vil så rette en stor takk til min veileder. Takk for god veiledningen og gode tilbakemeldinger, din tilgjengelighet, støtte og oppmuntring gjennom hele prosessen.

Jeg vil takke mine venner og medstudenter for gode diskusjoner, støtte og hjelp. Takk for at dere har bidratt til mye smil og latter i en ellers stressende og krevende prosess.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til min familie. Takk for deres tålmodighet, støtte og oppmuntrende ord gjennom prosessen.

Volda Mai 2021

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
1.1 Formål og problemstilling	5
1.2 Avgrensing	5
1.3 Nøkkelbegrep	6
1.3.1 Tilvenning	6
1.4 Oppgaven sin oppbygging	6
2.0 Kunnskapsgrunnlag	7
2.1 Styringsdokument	7
2.2 Tilvenning	7
2.3 Tilknytning og trygghet	8
2.3.1 Trygghets sirkelen	10
2.3.2 Trygg base	10
2.4 Primærkontakt	11
2.5 Besøksdager	12
2.6 Foreldresamarbeid	12
3.0 Metode	14
3.1 Valg av metode	14
3.2 Valg av informanter	15
3.3 Forberedelse og gjennomføring av intervju	15
3.4 Analyse av data	17
3.5 Metodekritikk	17
3.6 Etiske hensyn	19
4.0 Presentasjon av data	21
4.1 Presentasjon av informantene	21
4.2 Tilvenningsperioden	21
4.3 Tilknytning og trygghet	22
4.4 Primærkontakt	24
4.5 Relasjonsbygging	24
4.6 Besøksdager	25
4.7 Foreldresamarbeid	26
5.0 Drøfting	28
5.1 Tilvenningsperioden	28

5.2 Tilknytning og trygghet.....	30
5.3 Primærkontakt.....	31
5.4 Relasjonsbygging.....	32
5.5 Besøksdager.....	33
5.6 Foreldresamarbeid.....	33
6.0 Avslutning.....	36
Litteraturliste.....	38
Vedlegg 1 – Informasjon- og samtykkeskjema.....	40
Vedlegg 2 – Intervjuguide.....	43
Vedlegg 3 – Analyseskjema.....	45

Sammendrag

Tema for denne oppgaven er pedagogisk leder sin rolle for å sikre de yngste barna en god tilvenning i barnehagen. Bakgrunnen for valget mitt er at det er de yngste barna jeg ønsker å jobbe med når jeg er ferdig utdannet barnehagelærer. Jeg må da ha god kunnskap om hvordan jeg kan gi disse barna en trygg og god start i barnehagen. Problemstillingen for studien er «Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?».

Tilvenning er et vidt tema og etter gjennomgang av styringsdokument, og relevant teori og forskning, har jeg valgt å fokusere på forskningen til Margrethe Midtsand og Ole Henrik Hansen. Av teori fokuserer jeg mest på May Britt Drugli, Gerd Abrahamsen og Kathrine Mathilde Fagereng. På bakgrunn av at tilvenning er et vidt fagområde har jeg valgt å avgrense det til tilvenning, tilknytning, trygghet, primærkontakt, besøksdager og foreldresamarbeid.

For å samle inn datamateriell til denne studien valgte jeg en kvalitativ forskningsmetode hvor jeg gjennomførte tre semistrukturerte intervju med tre pedagogiske ledere. For å analysere datamaterialet benyttet jeg en impresjonistisk analyse ved å lage et oversiktsskjema for å skaffe meg en oversikt over likheter og ulikheter i informantenes arbeidsmetode.

Hvordan informantene praktiserer lengden på tilvenningsperioden er ulikt, men de sier for å sikre en god tilvenningsperiode må man starte planleggingen, organiseringen og foreldresamarbeidet allerede før barnet starter. Besøksdager er et tilbud som kan være en brobygger for dette. Det blir presisert viktigheten med å følge barnet og tilpasse tilvenningsperioden etter barnets behov. Et godt og tett foreldresamarbeid er helt sentralt for at barnet skal ha det bra i barnehagen. Trygge foreldre gir trygge barn, trygge barn gir trygge foreldre.

1.0 Innledning

Som sommervikar i barnehage ble jeg i fjor «kastet ut» i det å skulle ta imot og ha ansvar for barn i alderen 0-2 år som skulle ha tilvenning i barnehagen. Jeg opplevde hele situasjonen som svært krevende og stressende, og opplevde meg selv, en framtidig barnehagelærer, som svært usikker i hele situasjonen. Jeg har siden førsteklasse på barnehagelærerutdanningen hatt temaet tilvenning som mitt interessefelt og har alltid vært opptatt av viktigheten om at de yngste barna skal få en så god og trygg start i barnehagen som mulig. Ifølge Statistisk Sentralbyrå går 85,4% av alle barn i alderen 1-2 år i barnehagen (Statistisk Sentralbyrå, 2021). Derfor er det viktig at vi som arbeider i barnehagen har kunnskap om hvordan vi på best mulig måte kan arbeide for å gi de yngste barna en trygg og god start i barnehagen. Dette er et tema jeg ikke føler med trygg nok på, og realiteten er at jeg som ferdigutdannet kan komme til å være ansvarlig for dette om under ett år. Det falt meg derfor naturlig å velge temaet tilvenning for de yngste i mitt arbeid med bacheloroppgaven, nettopp for å trygge min egen kompetanse i møte med de yngste barna.

1.1 Formål og problemstilling

Formålet med denne oppgaven er å øke min og andre innen barnehage- og forskningsfeltet sin kunnskap og kompetanse om temaet tilvenning, slik at vi kan bidra med vår kompetanse i arbeidet med å sikre de yngste barna en god start i barnehagen. Som ferdigutdannet barnehagelærer er dette noe jeg må ha kunnskap og kompetanse i. Med bakgrunn av dette er problemstillingen min:

«Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?».

1.2 Avgrensing

Jeg har valgt å fokusere på tilvenning hos barn i alderen 0-2 år som skal starte på småbarnsavdeling, da det er denne aldersgruppen jeg ønsker å jobbe med når jeg skal ut i jobb som barnehagelærer. Selv om hele personalet spiller en viktig rolle i arbeidet med å skape en trygg og god overgang for barnet, har jeg valgt å fokusere på hvordan pedagogisk leder på en småbarnsavdeling arbeider for å sikre en god tilvenning for de yngste barna som skal begynne i barnehagen.

Tilvenning er et stort og omfattende fagfelt som omhandler flere viktige og store tema. På grunnlag av oppgavens omfang har jeg ikke mulighet til å presentere og drøfte alle disse. Med bakgrunn av det empiriske datamaterialet jeg har innhentet, har jeg valgt å avgrense det til tilvenning, besøksdag, primærkontakt, foreldresamarbeid, tilknytning og trygghet.

1.3 Nøkkelbegrep

Jeg vil her definere hva jeg legger i begrepet tilvenning da dette er et begrep som er helt sentral i problemstillingen min.

1.3.1 Tilvenning

Tilvenning er den prosessen og overgangen barnet er igjennom når barnet skal begynne i barnehagen for første gang. Her skal barnet venne seg til en ny hverdag med nye rutiner, være rundt fremmede, og venne seg til en hverdag uten foreldrene tilstede. Tilvenning er helt sentralt for at barna skal få den tiden de trenger på å bli trygge, for et barn har det ikke bra før den opplever trygghet (Drugli & Lekhal, 2018, s. 106).

1.4 Oppgaven sin oppbygging

Kapittel én handler om innledningen av oppgaven. Kapittel to presenterer jeg styringsdokument, teori og forskning jeg tenker er aktuell og som står sentralt for min problemstilling. I kapittel tre skriver jeg om valg av metode og informanter, datagrunnlag mitt, analyse av data, kildekritikk og etiske hensyn. Kapittel fire presenterer jeg funn av datamateriale og i kapittel fem drøfter jeg sentrale funn av data. Kapittel seks er avslutning.

2.0 Kunnskapsgrunnlag

I dette kapitlet vil jeg presentere politiske styringsdokument, forskning og teori som er relevant for min problemstilling. Jeg vil først presentere politiske styringsdokument, deretter forskning og teoretiske perspektiv knyttet til temaet.

2.1 Styringsdokument

I barnehageloven står det at barna skal bli møtt med tillit og respekt i barnehagen, og barndommens egenverdi skal bli anerkjent. Barnehagen skal være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barna skal i barnehagen oppleve trivsel og glede i lek og læring (Barnehageloven, 2005, §1). 1. Januar 2021 fikk barnehagen en ny mobbelov. Den nye mobbeloven har som mål å sørge for at alle barn har det trygt og godt i barnehagen. I den nye mobbeloven står det «barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna». Jeg viser her til endringslov til folkehøgskoleloven, barnehageloven og voksenopplæringsloven m.m (2020, §41). Jeg ser dette i sammenheng med at målet med tilvenning er å sørge for at barna får en trygg og god overgang, at de opplever barnehagen som en trygg plass å være. I rammeplanen for barnehagen er det et eget avsnitt for oppstart i barnehagen. Der står det at barnehagen skal samarbeide med foreldrene for å legge til rette for at barnet deres får en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen må organisere tid og rom og tilpasse sine rutiner etter barnet sitt behov slik at barnet får den tiden det trenger for å bli kjent, bli trygg, etablere relasjoner og knytte seg til personalet. Personalet skal sørge for at barnet får tett oppfølging den første tiden slik at barnet blir trygg i lek, utforskning og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

2.2 Tilvenning

Tilvenning er den prosessen barnet er igjennom for å bli trygg i barnehagemiljøet og for å bli trygg på de voksne som jobber i barnehagen (Fagereng, 2020, s. 16). Ifølge Broberg, Hagström og Broberg (2014, s. 131) har tilvenningen tre formål. Barnet skal venne seg til den nye hverdagen i barnehagen, barnet skal få sjansen til å bli tilstrekkelig godt kjent med personalet, og venne seg til å klare seg flere timer uten foreldrene sine og heller søke omsorg hos barnehageansatte. Ifølge Drugli (2017, s.

126) kan ikke små barn bli forberedt for det nye livet i barnehagen, de må få erfare over tid at barnehagen er et bra sted å være.

Skal et barn klare å være atskilt fra foreldrene sine, må vi gi barna det Winnicott kaller for verden i små doser (Abrahamsen, 2015, s. 138). For et lite barn kan det være krevende å begynne i barnehage for første gang. Mye skal falle på plass for både barn, foreldre og personalet i barnehagen, men om barnet opplever en gradvis tilvenningsperiode vil dette være med å gjøre overgangen fra hjem til barnehage enklere (Abrahamsen, 2015, s. 146). I tillegg må barnegruppen ikke være for stor da det kan forstyrre relasjonsdannelsen mellom barnet og voksne (Fagereng, 2020, s. 56). Små barn kan ikke bli overlatt til mennesker de ikke kjenner da dette vil øke stressnivået til barnet, og gjøre overgangen fra hjemme til barnehagen vanskeligere (Drugli, 2017, s. 130).

I en forskning gjort av Nystad, Drugli, Lydersen, Lekhal og Buøen (2021, s. 171-173) fant de ut at de yngste barna trenger mer enn tre dager tilvenning der foreldrene er til stede for å kunne redusere stressnivået sitt. Ifølge Abrahamsen (2015, s. 147) er tre dager tilvenning den mest tradisjonelle lengden på en tilvenningsperiode, men ifølge Drugli (2017, s. 139) er dette for kort tid for barnet til at det skal slå seg til ro og føle trygghet i relasjon til en i personalet. I en undersøkelse gjort av Drugli sier barnehagene som praktiserer denne lengden at de må praktisere dette fordi foreldrene ikke har mulighet til flere dager på grunn av jobben (Drugli, 2017, s. 53-54). Videre i undersøkelsen fant hun ut at flere barnehager har begynt å praktisere fem dager tilvenning. Disse barnehagene begrunner valget med at barna må få tid til å bli trygg og at dette blir bedre ivaretatt når foreldrene er til stede flere dager (Drugli, 2017, s. 55-56). Drugli fant også ut i sin undersøkelse at ved en fleksibel ordning på tilvenningsperioden oppstod det mindre tilvenningsvansker i barnehagen (Drugli, 2017, s. 55).

2.3 Tilknytning og trygghet

En av de viktigste prosessene som må skje når et barn begynner i barnehagen, er at det raskt blir etablert en trygg og god tilknytning mellom barnet og personalet (Drugli, Lekhal, & Buøen, 2020, s. 69). Den britiske psykologen og forskeren John Bolwby er

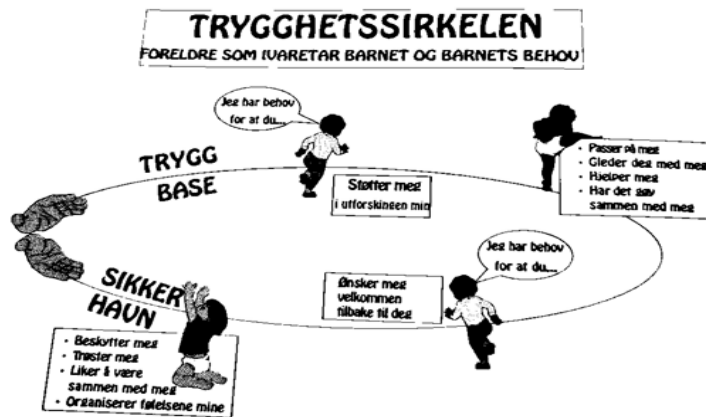
svært kjent for sitt arbeid innen tilknytningsteorien og anses å være tilknytningsteoriens opphavsmann (Broberg et al., 2014, s. 35). I sin forskning oppdaget han hvor viktig tilknytning er for menneskets utvikling, uten tilknytning vil dette få konsekvenser for den senere utviklingen (Broberg et al., 2014, s. 36). Ifølge Broberg et al. (2014, s. 37) er tilknytning den nære følelsesmessige relasjonen som oppstår mellom barnet og barnets nærmeste. En person som er barnets tilknytningsperson kan ifølge Smith (2017, s. 141) fungere som en trygg havn, gi støtte for selvregulering og formidle trygghet i situasjoner barnet opplever som stressende og krevende. Skal barnet danne tilknytning til en person, må barnet få erfare en voksen som har en sensitiv inntoning til barnet ved at den voksne tar del i barnets emosjonelle opplevelse og hjelper barnet til å regulere vanskelige følelser (Hoffman, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 79-80). Barnet trenger en voksen som møter det og responderer på deres uttrykk på en hensiktsmessig måte (Drugli, 2017, s. 143).

En annen viktig person innen tilknytningsteorien er den amerikanske utviklingspsykologen Mary Ainsworth. Hun ble rekruttert i Bolwby's forskningsteam i London. Fra observasjoner under forskningen oppdaget hun at det fantes forskjellige typer tilknytningsmønstre som oppstod mellom barn og barnets omsorgspersoner. Hun var den som utviklet begrepene trygg og utrygg tilknytning (Hoffman et al., 2017, s. 43). Trygg tilknytning oppstår når barnet over tid får gjentatte erfaringer med sensitiv omsorg fra omsorgspersonen. Det vises ved at barnet stoler på den voksne. Den voksne får støtte og hjelpe barnet i situasjoner barnet opplever som vanskelig. Utrygg tilknytning oppstår når samspillet mellom barnet og omsorgspersonen ikke er preget av sensitivitet og forutsigbarhet. Det vises ved at barnet er sutrete, passiv, klengete eller ved at barnet ikke har behov for den voksne som en trygg base (Drugli, 2017, s. 46-47).

Trygghet og tilknytning henger tett sammen under tilvenningen. Ifølge Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 15) kommer trygghet foran alt for et lite barn, og skal et barn utvikle trygg tilknytning til en voksen er det en forutsetning at barnet opplever trygghet (Andersen, Gundelach, & Rasmussen, 2009, s. 22). Trygghet oppstår når man blir forstått og tatt på alvor, og i denne sammenhengen at våres

følelser og behov blir forstått av andre (Brandtzæg et al., 2013, s. 24). Opplever barnet verken trygghet eller tilknytning vil ikke barnet få ro til å utforske og lære.

2.3.1 Trygghetssirkelen

Modell av trygghetssirkelen (Broberg et al., 2014, s. 44)

Trygghetssirkelen bygger på mange års forskning om tilknytning (Brandtzæg et al., 2013, s 18) og er et enkelt veikart som forteller oss hvilke behov barnet har (Hoffman et al., 2017, s. 88). I den nederste delen av sirkelen ser vi barnets behov for tilknytning. Her trenger barnet trøst, nærhet og følelsesmessig påfyll av en voksen. I den øverste delen av sirkelen ser vi barnets behov for utforsking. Barnet ønsker å gå ut i rommet og utforske, men trenger samtidig den voksne som trygg base. Barnet trenger at den voksne er i nærheten. Dette går konstant i en sirkel (Brandtzæg et al., 2013, s. 18-19).

2.3.2 Trygg base

Når et barn blir lei seg, redd og sliten vil barnet automatisk søke nærhet hos tilknytningspersonen sin for å kunne roe seg ned og for å få trøst. Når barnet kjenner på vanskelige følelser, trenger dette barnet en voksen som forstå det, det trenger en trygg base (Drugli, 2017, s. 22). Ifølge Broberg (2018, s. 32) er trygg base det mest sentrale begrepet i Bowlby sin tilknytningsteori, og trygg base handler om to ting. Det første er den voksnes rolle for å være en trygg base for barnets utforskning. Det andre handler om at den voksne skal være en trygg havn som barnet kan vende tilbake til dersom barnet opplever å bli redd, lei seg eller sliten. Barn trenger en

voksen som fungerer som en «psykologisk ladestasjon». De trenger at den voksne forstår barnet, som tar barnet på fanget og roer det ned. Barnet trenger å bli «ladet opp» av den voksne for å kunne komme over det vanskelige, og igjen være klar for mer utforskning og lek (Drugli, 2017, s. 22).

2.4 Primærkontakt

Flere barnehager nytter det som blir kallet for primærkontaktmodellen. Denne modellen ble utviklet av danske Lene Lind i 1990 og har som formål å sikre at barnet knytter seg til en av personalet før foreldrene slutter å være i barnehagen sammen med barnet (Fagereng, 2015, s. 49). En primærkontakt er en fast voksen fra personalet som har ansvar for å etablere kontakt og følge opp barnet og foreldrene den første tiden når de begynner i barnehagen (Fagereng, 2020, s. 24). Drugli et al. (2020, s. 36) viser til Lene Lind som hevdet at trygghet blir fremmet når barnet vet hvem av de voksne på avdelingen som er «deres». Målet med primærkontaktmodellen er at barnet skal etablere en trygg relasjon til sin primærkontakt, og at den voksne skal fungere som trygg base for barnet til videre utforskning av barnehagemiljøet og andre relasjoner (Drugli, 2017, s. 150). Drugli et al. (2020, s. 36-37) viser til Bolwby som sier at små barn trenger «alltid å ha sin primære (som oftest en av foreldrene) eller en sekundær tilknytningsperson tilgjengelig for i det hele tatt å kunne ha det bra». Ved at barnehagene nytter primærkontakt, blir det lagt til rette for at barna kan knytte seg til en eller flere barnehageansatte og få etablere en sekundær tilknytningsperson. Ifølge Abrahamsen (2015, s. 157) er det ikke alle barnehager som nytter primærkontaktordningen da den emosjonelle forpliktelsen ved å være primærkontakt kan oppleves for stor.

Ved primærkontaktordningen legges det opp til at barnet får mulighet til å knytte seg til primærkontakten, men det er viktig å huske på at barnets tilknytningsbehov ikke kan bli ivaretatt av hvem som helst. Et tilknytningsforhold er noe som må bygges over tid, dette betyr at primærkontakten kan bli barnets tilknytningsperson (Abrahamsen, 2015, s. 155).

2.5 Besøksdager

Det danske forskningsprosjektet «Barnet i centrum» er et prosjekt hvor det er blitt forsket på en ny modell som skal sikre trygg og god overgang mellom hjem og barnehagen. Modellen går ut på at barna og foreldrene 4-5 måneder før oppstart i barnehagen får besøke barnehagen en time hver uke (Broström, Hansen, Jensen & Svinth, 2016). Under forskningsprosjektet fant Hansen ut at begge parter, altså personalet og foreldre, opplevde at tilvenningsperioden ble enklere for barnet å gå igjennom dersom det har vært på besøksdager. Foreldrene følte seg tryggere, de følte de ble bedre kjent med personalet og hvordan de arbeider i barnehagen, og følte det var lettere å levere barnet i barnehagen (Hansen, 2016, s. 133). Ifølge Fagereng (2020, s. 87) kan slike besøksdager være en brobygger for et godt foreldresamarbeid.

2.6 Foreldresamarbeid

For mange barn kan den første og viktige overgangen i livet være det å begynne i barnehagen. For små barna er det foreldrene som representerer trygghet (Drugli & Lekhal, 2018, s. 106). For at de yngste barna skal ha det bra i barnehagen er det helt sentralt med et godt foreldresamarbeid (Drugli et al., 2020, s. 46), og barnehagen og foreldrene burde samarbeide tett for å kvalitetssikre barnets tilvenning i barnehagen (Drugli, 2017, s. 126). Foreldresamarbeidet burde starte allerede fra da barnet har fått barnehageplass (Fagereng, 2020, s. 86), for det er foreldrene som kjenner barnet best og det er foreldrene som har størst betydning for barnets utvikling, også når barnet har begynt i barnehagen (Gyamfi, Cabrera, & Roth, 2003, s. 199). Ifølge Drugli (2017, s. 104-105) hjelper det på barnets trivsel og fungering i barnehagen om kommunikasjonen mellom barnehagen og foreldrene kjennetegnes med gjensidighet og varme.

I arbeidet med å skape en trygg og god tilvenning for barnet er foreldrene barnehagens viktigste ressurs. Foreldrene representerer trygghet for barnet, og det er de som må overføre tryggheten fra hjemmet til barnehagen. Foreldre må hjelpe og støtte barnet i å bli kjent med minst én av de ansatte og med barnehagens inne- og uteområde før de slutter å være sammen med barnet i barnehagen (Drugli & Lekhal, 2018, s. 106). Barna trenger tid, og for at barnet skal oppleve barnehagen som en

trygg og god plass må barnehagen samarbeide og kommunisere godt med foreldrene. «Jo bedre kommunikasjon mellom foreldre og ansatte, desto mer støtte synes barnet å få i samspillet med sine omsorgspersoner både hjemme og i barnehagen» (Drugli et al., 2020, s. 48).

«Liten og ny i barnehagen» er et forskningsprosjekt som pågår i Trondheim kommune. Prosjektet retter fokuset mot tilvenning for de yngste barna i barnehagen og hvordan foreldresamarbeidet kan sikre en god overgang fra hjem til barnehage. Modellen som blir forsket på kalles for «foreldreaktiv tilvenning i grupper». Her er foreldrene til stede i minimum fem dager hvor de har hovedansvaret for barnet sitt og er aktiv deltakende i alle aktiviteter i barnehagen. Modellen bidrar til større oppnåelse for trygghet for barna, foreldrene opplever trygghet, og barnehagen opplever et tettere og bedre foreldresamarbeid, noe som er viktig i arbeide med tilvenning (Midtsand, 2019).

3.0 Metode

Ifølge Dalland (2020, s. 53-54) forteller metoden oss noe om hvordan vi går til verks for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap, og den skal hjelpe oss til å samle inn data vi trenger til undersøkelsen vår. I dette kapittelet vil jeg ta for meg valg av metode og informanter, gjennomføring og analyse av datamateriell, metodekritikk og etiske hensyn for oppgaven.

3.1 Valg av metode

For å få svar på min problemstilling valgte jeg i denne undersøkelsen en kvalitativ metode som min forskningsmetodiske tilnærming. Den kvalitative metoden fanger opp meninger og opplevelser som ikke lar seg måle, og denne metoden går mer i dybden og skjer i direkte kontakt med feltet (Dalland, 2020, s. 54-55). I denne studien ønsket jeg å fange opp informantene mine sine tanker, meninger og erfaringer om tilvenning for de yngste og ved en kvalitativ metode ville jeg få et jeg-du-forhold til mine informanter (Dalland, 2020, s. 55).

Ved kvalitativ forskning er intervju og observasjon de vanligste metodene. I min studie valgte jeg å nytte semistruktert intervju som metode. Denne metoden kan beskrives som en samtale mellom informant og forsker, der det er forskeren som styrer samtalen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). På grunn av Covid-19 fikk informantene mine selv velge om de ønsket å møte meg fysisk eller over på videomøte. På bakgrunn av dette fikk jeg reise ut til den ene barnehagen og møte informanten min fysisk og de to andre over videomøte. Jeg er klar over at ved intervju får jeg bare inn datamateriell på det informantene mine sier. Det betyr at de kan si en ting, men i praksis gjør de noe annet, noe jeg må ta i betraktning. Siden det er de yngste barna jeg skriver om konkluderte jeg med at observasjon ikke ville egne seg som metode. Bakgrunnen for dette er at i den perioden jeg skulle innhente datamateriell ville de fleste barn være ferdig med tilvenningsperioden. I tillegg kan dette være en sårbar og krevende situasjon for både barn og foreldre. Om jeg skulle reist ut i barnehagen og observert kunne min tilstedeværelse være med å gjøre tilvenningsperioden mer stressende for barnet.

3.2 Valg av informanter

Når man skal finne intervjupersoner kan man gjøre det ved strategisk eller tilfeldig valg (Dalland, 2020, s. 79). Jeg tok det strategiske valget ved å velge å intervju pedagogiske ledere på småbarnsavdeling fra fire ulike barnehager. På grunn av situasjonen med Covid-19 ble det utfordrende å få tak i informanter, dermed hadde ikke jeg satt meg flere kriterier for informantene mine. For å få tak i informanter kontaktet jeg styrere ved ulike barnehager via e-post, som videre ga meg kontaktinformasjon til informantene mine.

Jeg fikk tak i fire informanter og i utgangspunktet skulle jeg intervju alle. Jeg ønsket å få et jeg-du-forhold til mine informanter (Dalland, 2020, s. 55) og ønsket dermed å kun nytte semistrukturert intervju, noe tre av fire informanter også ønsket. På grunn av dette valgte min fjerde informant å trekke seg da hun kun ønsket å stille til postintervju som er å svare skriftlig på et spørreskjema (Dalland, 2017, s. 126). De informantene som stilte til intervju kom fra to ulike kommuner, hvor jeg har kjennskap til en av tre informanter. Kjennskap til informanten kan påvirke resultatet ved at jeg favoriserer denne informanten, men jeg har hele tiden vært bevisst på ikke å favorisere noen av informantene. For å beholde anonymiteten til informantene mine valgte jeg å gi dem de fiktive navnene Marit, Kristine og Ronja.

3.3 Forberedelse og gjennomføring av intervju

Før jeg kunne gjennomføre intervjuene måtte jeg utarbeide en intervjuguide (Vedlegg 2). For å utarbeide en intervjuguide som kunne gi svar på problemstillingen min måtte jeg først opparbeide kunnskapen min ved å sette meg inn i relevant teori og forskning om mitt tema og deretter forme spørsmålene ut ifra dette. Når jeg skulle forme spørsmålene var jeg bevisst på å forme åpne spørsmål med mulighet for å stille tilleggsspørsmål slik at jeg kunne få fram informantene mine sin kunnskap og erfaring, og få en bedre mulighet for å få svar på problemstillingen min. For å skaffe meg en oversikt over spørsmålene valgte jeg å dele intervjuguiden inn i kategorier etter tema hentet fra kunnskapsgrunnet.

Før jeg skulle gjennomføre intervjuene med informantene mine valgte jeg å gjennomføre to pilotintervju. Begge gangene intervjuet jeg en medstudent. Første

gangen testet jeg om lydopptaket fungerte og jeg stilte spørsmålene fra intervjuguiden. Andre gangen ble gjennomført over et videomøte for å teste om lydopptaket klarte å ta opp lyden over video. Ifølge Bergsland og Jæger (2014, s. 70) kan det være lurt å gjennomføre et pilotintervju. Jeg oppdaget under pilotintervjua at der var spørsmål som gikk igjen, bare de var formulert på en annen måte. Pilotintervjua hjalp meg derfor til å justere spørsmålene mine.

På forhånd av intervjuene visste informantene mine om temaet mitt og problemstillingen min. Den ene informanten fikk tilsendt intervjuguiden da hun ønsket å få den på forhånd slik at hun kunne forberede seg. Jeg må da ta til betraktning at dette kan påvirke resultatdelen ved at hun kan lese seg opp på temaet og svare ut ifra det hun har lest om. Svarene ville da med stor sannsynlighet ikke bli like spontan og ekte som med svarene fra de to informantene som ikke fikk tilsendt intervjuguiden på forhånd.

Intervjuene mine gikk over på mindre enn to dager. Første intervjuet ble gjennomført i barnehagen som informanten min jobber i, og de to andre over videomøte. Under alle intervjuene benyttet jeg meg av lydopptak, noe informantene mine var informert om. Når jeg skulle starte intervjua startet jeg med å forsikre informantene mine om at jeg ikke var ute etter å kritisere dem, at ingen svar var dumme. Når jeg skulle starte på selve intervjuet startet jeg med enkle spørsmål som jeg visste informantene mine ville klare å svare på. Ifølge Dalland (2020, s. 88) vil dette være med å skape trygghet for informantene. Jeg opplevde at på denne måten minsket nervøsiteten ved at vi snakket oss varme. Jeg gjennomførte intervjuene ved å prøve å følge intervjuguiden. I et semistrukturert intervju er der åpenhet for å endre rekkefølgen og formuleringen av spørsmålene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 156-157). Jeg opplevde at jeg måtte endre på rekkefølgen da informantene mine begynte å snakke om et tema vi ville komme innpå senere i intervjuet. Jeg opplevde også at informantene mine svarte på noen av spørsmålene som kom senere i intervjuet. Jeg unngikk derfor å repetere spørsmålene på nytt da jeg opplevde at de svarte utfyllende på et tidligere spørsmål. Ved semistrukturert intervju fikk jeg også mulighet til å stille tilleggsspørsmål om det var noe som var uklart av det informantene sa eller om jeg ønsket et mer utfyllende og oppklarende svar. Jeg avsluttet alle intervjuene med å spørre informantene om de

hadde noe de ville tilføye. På denne måten fikk jeg forsikre meg om at informantene mine ikke satt igjen med informasjon som ville være en betydning.

Intervjuene gikk bra, men jeg opplevde utfordringer. Under det ene intervjuet måtte jeg stoppe informanten min i å prate da tiden på taleopptaket gikk ut og jeg måtte starte et nytt opptak. Jeg opplevde også at internettet hang seg opp slik at informanten min måtte gjenta seg da lyden forsvant.

3.4 Analyse av data

Etter intervjuene var gjennomført bearbeidet jeg dem ved å transkribere dem over på et dokument på datamaskinen min. Transkribering handler om å skrive ned ord for ord det som har blitt sagt (Dalland, 2020, s. 95). Jeg tok meg god tid ved å stoppe opp og spole tilbake for å forsikre meg at jeg hadde fått med meg nøyaktig alt som ble sagt av informantene mine. For å anonymisere informantene skrev jeg alt om på bokmål.

Ifølge Dalland (2020, s. 94) skal en analyse hjelpe oss å finne ut av hva intervjuet forteller oss. Når jeg skulle analysere datamaterialet jeg hadde innhentet valgte jeg å nytte det Befring (2015, s. 113) kaller for impresjonistisk analyse. Jeg startet med å lage et oversiktsskjema (Vedlegg 3) hvor jeg delte den inn i de kategoriene og spørsmålene jeg delte inn intervjuguiden (Vedlegg 2). For å lage meg en oversikt over kategoriene og hvilke spørsmål som stod under hvilken kategori, valgte jeg å gi hver kategori og de spørsmålene som stod under kategoriene en egen farge. Videre skrev jeg ned hva hver informant hadde svart under hver kategori. For å skaffe meg en oversikt over hva som var likt og hva som skilte seg ut fra det informantene mine hadde svart valgte jeg å markere likheter med farge. På den måten så jeg tydelig hva som skilte seg ut fra arbeidsmetoden til informantene mine. På grunnlag av funnene jeg gjorde under analyseringen kom jeg frem til overskriftene jeg har brukt i kapittel fire og fem.

3.5 Metodekritikk

Når et prosjekt er gjennomført, må forskeren være selvkritisk og vurdere om metoden som er blitt nyttet i prosjektet har fungert (Dalland, 2020, s. 57). Ifølge Bergsland og

Jæger (2014, s. 80) er en metode aldri feilfri. Innen metodekritikk kommer vi inn på det som blir kalt for reliabilitet. Det handler om troverdigheten i forskningen, hvor pålitelig datamaterialet er og om forskningen har blitt utført på en tillitsvekkende måte (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Jeg valgte å sende intervjuguiden til den ene informantene da hun ønsket dette for å forberede seg. Dette kan være både positivt og negativt. Det negative er at hun da kan lese seg opp på temaet og svare ut ifra det hun har lest om. Jeg vil da ikke få de ekte og spontane svarene som ved de andre informantene. Det positive er at informantene gir meg lengre og mer utfyllende svar, for jo lengre svar, dess bedre blir det (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 194). Under intervjuene med informantene som ikke fikk forhåndsendt intervjuguiden opplevde jeg å få korte svar. De brukte lengre tid på å svare på grunn av at de måtte bruke lengre tid på å tenke seg om. Jeg opplevde også at jeg måtte spørre flere tilleggsspørsmål for å få mer utfyllende svar.

Jeg er klar over at reliabiliteten ville økt om jeg fikk reist ut i barnehager og observert hvordan informantene mine jobber i praksis, siden ved intervju kan informantene fortelle meg hvordan de ønsker å jobbe. Reliabiliteten kan også bli påvirket ved at der kan være en misforståelse. Informantene mine kan ha misforstått ett spørsmål, eller jeg kan ha mistolket svarene deres. På grunn av dårlig internett ved videomøtene opplevde jeg å miste lyden til informantene og under det ene intervju måtte jeg starte et nytt lydopptak da tiden på det andre lydopptaket gikk ut. Dette påvirket datainnsamlingen ved at jeg måtte stoppe informantene mine og be dem fortelle opp igjen de de snakket om. Dette kan ha ført til at jeg har mistet viktig informasjon fordi informantene kan ha glemt å gjenfortelle alt på nytt når de måtte gjenta seg selv.

Metodekritikk handler også om validiteten i en oppgave. Validitet handler om at det som måles må ha en relevans og det må være gyldig for det problemet jeg har undersøkt (Dalland, 2020, s. 43). For å øke validiteten i oppgaven utarbeidet jeg en intervjuguide. For å kvalitetssikre intervjuguiden og for å sikre meg at spørsmålene hadde en relevans til det jeg ønsket å undersøke gjennomførte jeg to pilotintervju. På denne måten oppdaget jeg at jeg hadde flere spørsmål som var like, bare de var formulert på en annen måte. For at datamateriale skulle være relevant for min problemstilling, valgte jeg bevisst å intervju tre pedagogiske ledere som jobber på småbarnsavdeling.

I en undersøkelse tar vi alltid med oss vår førforståelse (Dalland, 2020, s. 60). Jeg som forsker har en førforståelse på temaet på grunn av erfaringene jeg fikk som sommervikar og på grunn av studiet jeg har gått. Dette kan være med å redusere validiteten i oppgaven. Dette kan ha påvirket valg av teori og hvilke spørsmål jeg utarbeidet, som igjen kan ha en innvirkning på konklusjonen av oppgaven. Jeg har hele tiden vært bevisst på å holde meg nøytral og ikke blande meg inn i informantene mine sine meninger og tanker om temaet.

Generalisering handler om at den dataen du har samlet inn med stor sannsynlighet også gjelder for alle andre barnehager (Dalland, 2020, s. 138). I dette prosjektet har jeg gått i dybden og undersøkt hvordan tre forskjellige pedagogiske ledere jobber med tilvenning i sin barnehage. Dermed kan mine funn i liten grad generaliseres da det er ulikt hvordan pedagogiske ledere jobber med tilvenning i sin barnehage. Men dette betyr ikke at ikke funnene mine gjelder for andre. I en kvalitativ studie handler generalisering om overførbarhet, for selv om tolkingene er basert på en enkelt undersøkelse, kan den også gjelde for andre (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

3.6 Etiske hensyn

Etikk handler om normene for riktig og god livsførsel. Forskningsetikk handler om å ivareta personvernet til informantene, og sikre at informantene mine ikke blir påført skade eller unødvendig belastninger (Dalland, 2020, s. 168). Før jeg kunne gjennomføre prosjektet mitt måtte jeg få godkjenning av NSD. Etter jeg fikk prosjektet mitt godkjent har jeg hele tiden passet på å følge retningslinjene deres.

I god tid før gjennomføring av intervju sendte jeg ut informasjon- og samtykkeskjema (Vedlegg 1) til informantene mine på e-post som de måtte skrive under på. Jeg tok utgangspunkt i en mal utviklet ved HVO for dette skjemaet. Her skrev jeg en kort beskrivelse om prosjektet og hva formålet med prosjektet var. Dette for å informere informantene mine om hva de underskrev samtykke på. Jeg opplyste om hvordan datainnsamlingen ville bli håndtert og hvilke rettigheter informantene mine har ved deltakelse. Her står det blant annet skrevet at det var frivillig å delta, og at de når som helst kunne trekke samtykke uten å oppgi årsak.

Etter gjennomføring av intervju satt jeg igjen med tre lydopptak på mobilen som var låst med kode. Disse ble direkte lagt inn på nettskjema diktafon inne på datamaskinen hvor du må ha en kode for å få tilgang. Det var bare jeg som hadde tilgang til denne koden, og jeg var hele tiden bevisst på at ingen skulle få tilgang til koden eller få bruke mobilen og datamaskinen min i denne perioden. Etter å ha transkribert intervjuene slettet jeg med en gang lydopptakene fra mobilen og datamaskinen min. For å ivareta personvernet til informantene mine måtte jeg anonymisere navnene deres. Jeg valgte å gi dem de fiktive navnene Marit, Kristine og Ronja. På denne måten vil ikke opplysningen jeg har fått kunne knyttes opp til informantene mine (Dalland, 2020, s. 172).

4.0 Presentasjon av data

I dette kapitlet vil jeg presentere funn fra analyseprosessen som kan være relevant for å belyse problemstillingen min. Jeg har valgt å presentere resultatene i kategorier ut ifra svarene jeg har fått av informantene mine.

4.1 Presentasjon av informantene

Marit: Har en cand.mag.-grad i pedagogikk og har senere utdannet seg til spesialpedagog. Har arbeidet i barnehage i over 20 år. Har jobbet som pedagogisk leder på småbarnsavdeling i 1.5 år.

Kristine: Ferdig utdannet som barnehagelærer i 2018. Har siden jobbet som pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Ronja: Ferdig utdannet som barnehagelærer i 2020. Har vært pedagogisk leder på småbarnsavdeling i tre år, to av disse på dispensasjon.

4.2 Tilvenningsperioden

Når informantene skulle fortelle hvilke tanker de har rundt begrepet tilvenning var alle enig om at tilvenning handler om trygghet og relasjonsbygging. De sier det handler om å følge barnet og gi barnet den tiden det trenger på å knytte seg til de voksne og bli trygg.

På spørsmål om hvordan de kan sikre en god tilvenningsperiode nevner de alle viktigheten med å ta tidlig kontakt med foreldrene for å finne ut mest mulig om barnet før oppstart. Med bakgrunn av den informasjonen de har fått fra foreldrene nevner de viktigheten med god planlegging og organisering av tilvenningsperioden. De sier det må være faste voksne på jobb, dagene må være rolig der det nye barnet er inne med 2-3 barn, mens resten av barnegruppen er ute. Marit og Ronja sier de tilpasser rutinene etter barnet sine rutiner da dette er en trygghet for barnet.

Hvordan informantene organiserer dagene og lengden på tilvenningsperioden varierer. Marit har en tilvenningsperiode på tre uker. Første uken er foreldrene og barna til stede halve dagen. Andre uken er foreldrene til stede en liten stund sammen

med barnet sitt før de prøver å la barnet være alene. Her går foreldrene seg en liten tur, men er alltid i nærheten om barnet skulle oppleve det vanskelig å være adskilt fra foreldrene sine. Tredje uken sover barnet i barnehagen for første gang. Når barnet våkner ringer informanten til foreldrene slik at foreldrene kan komme og hente barnet sitt. Lengden på tilvenningsperioden blir tilpasset etter hva foreldrene og barnet har behov for.

Kristine har en tilvenningsperiode på tre dager. Første dagen kommer foreldrene og barna på morgenen og er i barnehagen frem til lunsj. Andre dagen kommer de til samme tid og er til stede frem til lunsj før barnet skal prøve å sove. Når barnet har lagt seg prøver foreldrene å trekke seg gradvis vekk eller gå seg en tur. Når barnet våkner ringer informanten til foreldrene slik at foreldrene kan komme og hente barnet sitt. Tredje dagen ser de an hvordan andre dagen har gått. Fjerde dagen er full barnehagedag noe informanten opplever som utfordrende. Hun sier at et barn vil ikke bli trygg eller få en god relasjon til en voksen etter tre dager, men at hun er nødt til å praktisere på denne måten. Selv om hun anbefaler foreldrene en lengre tilvenningstid, har ikke foreldrene mulighet på grunn av jobben.

Ronja har en tilvenningsperiode på fem dager. Første dagen er foreldrene og barnet én time i barnehagen. Andre dagen er foreldrene og barnet 1-2 timer i barnehagen. Tredje dagen er foreldrene til stede, men kan gå seg en liten tur om de første dagene har gått bra. Fjerde dagen er foreldrene til stede og barnet skal prøve å sove i barnehagen for første gang. Når barnet våkner ringer informanten til foreldrene slik at foreldrene kommer og henter barnet sitt. Femte dagen er foreldrene til stede, men går fra barnehagen én time før barnet skal sove slik at personalet får legge barnet. Når barnet våkner ringer informanten til foreldrene slik at barnet kan bli hentet. Lengda på tilvenningsperioden varierer ut ifra hvilket behov barnet har og hvor trygt det er, men Ronja sier at foreldrene må være i nærheten de tre til fem første dagene.

4.3 Tilknytning og trygghet

På spørsmålet om hva informantene legger i begrepet tilknytning er de enige i at det handler om at barnet har en relasjon og en trygghet i den voksne. Ronja sier det

handler om at barnet vet at det kan stole på den voksne. Kristine oppsummerer det ved å si:

«Jeg tenker tilknytning det er noe som må opparbeides og skapes av det den voksne er der og støtter barnet når det trenger det, at det får gjentatte ganger sett at vi er der for dem, vi vil det beste for dem».

Når informantene skulle fortelle hva de legger i begrepet trygghet er de alle enige i at det handler om hvordan barnet føler inni seg. Om barnet føler velbehag, om det er stresset, om det klarer å slå seg til ro og ikke hele tiden måtte passe på hvor den voksne er.

På spørsmål om hvilke konkrete tiltak informantene gjør for å fremme trygg tilknytning svarer Marit og Ronja at de tar ansvar for å bli kjent med barnet og nevner viktigheten med å vise barnet at de er til stede både fysisk og mentalt. Kristine sier hun jobber spesielt etter trygghets sirkelen og det å være en trygg base for barnet. Hun sier det er viktig å skape en trygghet for barnet ved å være til stede, vise barnet at hun er der for det, og støtte barnet når det går ut av trygghets sirkelen. Hun sier det er viktig å anerkjenne og sette ord på følelsene til barnet når man skal fremme trygg tilknytning, og at den voksne responderer på en god måte på de følelsene barnet har.

På spørsmålet om hvilke tegn informantene ser etter for å se om barnet har trygg eller utrygg tilknytning svarer informantene at ved trygg tilknytning viser barna dette ved at de oppsøker de voksne i situasjoner det skal oppsøke en voksen. Barnet viser glede og entusiasme, og de voksne kjenner på kroppen til barnet at det er avslappet. Barnet går tilbake til sin trygge base og setter seg på fanget for å lade opp batteriene igjen til ny utforsking. Ved utrygg tilknytning gråter barnet mye, de stritter imot og informantene kjenner på kroppen til barnet at det er anspent. De oppsøker heller ikke de voksne i situasjoner det er vanlig at et barn oppsøker voksne og de vandrer rundt uten å roe seg ned.

4.4 Primærkontakt

Marit og Kristine nytter primærkontaktordningen under tilvenningsperioden og jobber med at det er den samme voksne som møter barnet. Marit sier hun har lav terskel på å bytte primærkontakt og sier videre «det er lett å sette primærkontakt på papiret før du blir kjent med barna». Hun tilpasser primærkontakten til barnet etter barnets premisser, hvem barnet søker til og finner en trygghet i. Kristine sier at under tilvenningsperioden har primærkontakten full fokus på det nye barnet, mens de andre av personalet tar seg av resten av barnegruppen.

Ronja nytter ikke primærkontaktordningen i sin barnehage, men sier at det er de med 100% fast stilling som har ansvar for tilvenningen og som har ansvar for de nye barna som starter i barnehagen. Hun sier at barn velger seg ofte en favoritt blant de voksne, og da vil den voksne automatisk ha et ekstra ansvar for dette barnet.

Alle informantene er enige i ved at om det er en fast voksen som møter barnet vil dette være med å skape trygghet både for barnet og foreldrene, og gjøre det lettere å bygge en relasjon til dem. Alle informantene sier de prøver å organisere dagen slik at barnet blir møtt av den faste voksne når barnet kommer i barnehagen, det er den faste voksne som steller barnet, hjelper det under måltidet og legger det. Etter hvert som barnet begynner å bli trygg i barnehagen prøver informantene å hjelpe barna på å bli trygg på de andre voksne. Kristine og Ronja sier det er viktig at alle voksne skaper en relasjon med alle ungene.

4.5 Relasjonsbygging

Når informantene skal møte barnet og begynne å skape en god relasjon sier de det er viktig å ta initiativ til å leke med barnet samtidig som de ikke er for pågående. Ronja utdyper at det ofte vil gi motsatt utslag om de voksne er for pågående. Når Marit skal bygge en god relasjon til barnet sier hun det er viktig å møte dem sammen med foreldrene da noen barn er ganske knyttet til foreldrene sine og syns det å begynne i barnehage er skummelt. Dermed må både hun og foreldrene være disponible og tilgjengelige for barnet. Marit er også åpen på at om hun ser at et barn søker etter en annen ansatt på avdelingen, legger hun til rette for at det er den voksne som skal møte barnet. Kristine nevner viktigheten med å ta imot barnet og

vise barnet det er velkomment i barnehagen og at hun er glad for å se barnet ved å smile og være blid. Videre sier hun at hun prøver å søke blikkontakt med barnet og prate med det. Kristine og Ronja sier de prøver å finne frem leker de vet barnet liker og tilbyr dette. Ronja sier «viss ungen er veldig opptatt og vil bare være med mamma, så prøver jeg å sette meg ned ganske nært og leke med noe spennende. Friste det til å komme til meg på en måte».

Alle tre informantene sier det er viktig å ha det rolig inne på avdelingen og ikke legge opp til store planer den første tiden. De sier det er viktig å ha små grupper den første tiden da dette vil være med å skape trygghet og gjøre det enklere for barn og voksne å bygge relasjoner.

4.6 Besøksdager

Alle informantene tilbyr foreldrene å komme på besøk til barnehagen før barnet skal starte i barnehagen, men hvordan de jobber med dette er ulikt.

Marit tilbyr en besøkstime der foreldrene og barnet får besøke barnehagen i nær tid før oppstart. I løpet av denne timen får foreldrene se barnehagen og avdelingen barnet skal gå på, de får tildelt garderobeplass til barnet sitt, og de får se hvor barnet deres skal sove når det er i barnehagen. Ifølge Marit får foreldrene på denne måten danne seg et bilde av hvordan det er i barnehagen, og de får begynne å planlegge og avtale ulike ting angående tilvenningsperioden til barnet deres.

Kristine tilbyr flere besøksdager, men har ikke noe faste antall på hvor mange besøksdager de tilbyr. Det er alt etter hva foreldrene mener de har behov for. Hun sier at på besøksdagene er det primærkontakten som tar imot foreldrene og barnet. På besøksdagene får foreldrene se hva man gjør i en barnehage, hvordan de jobber i barnehagen og på denne måten så vet de hvordan en dag i barnehagen går ut på når barnet deres starter i barnehagen. På besøksdagene jobber primærkontakten ekstra med det å ta imot barnet og foreldrene og begynne å bygge en trygg og god relasjon til dem. Hun sier at på denne måten får primærkontakten en begynnende forståelse på hvor trygg eller utrygg barnet er og får et lite bilde på hvordan tilvenningen kan komme til å bli for barnet og begynne å planlegge tilvenningsperioden ut ifra dette.

Ronja tilbyr en besøksdag to uker før oppstart. Her får foreldrene se barnehagen og basen, og de får møte personalet som skal ha ansvar for barnet. Foreldrene får utdelt informasjonsskriv og helseerklæring som de må ta med seg tilbake når barnet begynner i barnehagen. Foreldrene får under dette besøket ha en samtale med personalet hvor de snakker om barnet, hvilke behov barnet har, hva barnet liker og de får begynne å planlegge tilvenningsperioden.

4.7 Foreldresamarbeid

Når informantene skal forberede seg til en ny tilvenningsperiode er de alle enige om at det er viktig å starte foreldresamarbeidet tidlig. Alle tre informantene mine tar kontakt med foreldrene et par måneder før barnet skal starte i barnehagen. Foreldrene får her tilsendt informasjonsskriv om barnehagen og om tilvenningsperioden. Sammen med informasjonsskrivet sender Kristine også ut bilder av personalet som skal være på avdelingen slik at foreldrene får se hvem som skal ha ansvar for barnet. I tillegg til informasjonsskriv sender informantene ut et skjema som foreldrene skal svare på. På dette skjemaet er det spørsmål om barnet, hvilket behov barnet har, hva barnet liker og ikke liker, hvilke rutiner barnet har, om barnet har allergier. På denne måten får informantene begynne tidlig å planlegge og tilrettelegge tilvenningsperioden etter hva barnet og foreldrene har behov for.

Alle informantene er enige i at ett tett og godt foreldresamarbeid hvor dialogen går begge veier er viktig for å sikre barnet en trygg og god overgang mellom hjemmet og barnehagen. De er og alle enige i at foreldrene spiller en stor og viktig rolle i arbeidet med tilvenning hvor foreldrene får være med å påvirke i ganske stor grad. De observerer foreldrene for å se hvordan de steller, mater og legger barnet sitt, de prater med foreldrene om hvilke behov barnet har og foreldrene får komme med ting de mener er viktig. Ut ifra dette tar informantene hensyn til barnets behov og foreldrene sine ønsker ved å tilpasse barnehagen sine rutiner ved å ta til seg rutiner barnet kjenner til hjemmefra.

De er alle enige i at det er viktig med nær og god kommunikasjon med foreldrene, hvor begge parter får avklare roller og forventninger til hverandre, og på denne

måten trygge foreldrene. Informantene har også lav terskel på å sende melding eller ringe foreldrene den første tiden, da dette er for mange en sårbar tid. På denne måten får foreldrene vite hvordan det går med barnet sitt i barnehagen og de vil da føle seg tryggere på at barnet har det bra i barnehagen. Som Marit sier:

«det er like viktig å se foreldrene som barna. For det har litt med det at er foreldrene trygge er det lettere for barna, og er barna trygge så er det lettere for foreldrene. Sånn at det, det å ha et godt samarbeid, og på en måte et åpent samarbeid, det hjelper veldig godt for å få en god start i barnehagen».

5.0 Drøfting

I dette kapittelet skal jeg drøfte funnene mine fra forrige kapittel opp imot de teoretiske perspektivene fra kapittel to. Dette for å forsøke å svare på problemstillingen min «Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?».

5.1 Tilvenningsperioden

De tre informantene er enige i at tilvenning handler om trygghet og relasjonsbygging. Dette er i samsvar med det Fagereng (2020, s. 16) skriver om at tilvenning er den tiden barnet bruker for å bli trygg i barnehagen og bygge trygge og gode relasjoner til den voksne som har hovedansvaret for barnet. Ifølge Drugli (2017, s. 126) må små barn få erfare over tid at barnehagen er et bra sted å være. Videre skriver Drugli (2017, s. 130) at små barn kan ikke bli overlatt til mennesker de ikke kjenner da dette vil øke stressnivået til barnet, og gjøre overgangen fra hjemme til barnehagen vanskeligere. Hvordan barnet opplever tilvenningsperioden er det bare barnet selv som vet. Vi kan observere og tolke barnet, der barnet fremstår som trygg og viser god tilknytning, men vi kan ikke vite om barnet blir trygg etter tre dager eller tre uker. Dermed må vi i samarbeid med foreldrene ta hensyn til dette ved å prøve å være fleksibel og tilrettelegge en tilvenningsperiode etter hva barnet har behov for. Informantene sier at skal de sikre en god tilvenning må vi følge barnet og gi den tiden barnet trenger for å nettopp bli trygg på det nye barnehagemiljøet og knytte seg til den voksne. Hvordan informantene praktiserer tilvenningsperioden er ulikt, og hva grunnen til dette er kan være forskjellig.

Marit arbeider for å ha en gradvis tilvenning på tre uker hvor foreldrene reduserer gradvis tiden de tilbringer i barnehagen, men sier det kan variere ut ifra hvilke behov barnet har. Marit har jobbet over 20 år i barnehage, og er den av informantene mine som har jobbet lengst i barnehagen. Hun kan i løpet av disse 20 årene gjort seg en del erfaringer i møte med mange ulike barn, og kan ha skapt seg en bedre forståelse for hva barn trenger av tid og trygghet for å gjøre overgangen bedre. I en undersøkelse gjort av Drugli (2017, s. 55) fant hun ut at ved en fleksibel ordning på tilvenningsperioden oppstod det mindre tilvenningsvansker i barnehagen, noe Marit muligens har erfart i løpet av de 20 årene hun har jobbet i barnehage.

Kristine praktiserer tre dager tilvenning, og ifølge Abrahamsen (2015, s. 147) er dette den mest tradisjonelle lengden på en tilvenningsperiode. Ifølge Drugli (2017, s. 139) er tre dager tilvenning for kort tid for barnet til at det skal slå seg til ro og føle trygghet i relasjon til en i personalet. Dette fant også Nystad et al. (2021, s. 171-173) ut i sin forskning der de så at de yngste barna trenger mer enn tre dager tilvenning for å redusere stressnivået deres. Kristine sier at et barn vil ikke bli trygg eller få en god relasjon til en voksen etter tre dager, men at hun er nødt til å praktisere på denne måten. Hun begrunner dette med at foreldrene ikke har mulighet til å være til stede i barnehagen flere dager fordi de må tilbake på arbeid, selv om hun anbefaler foreldrene en lengre tilvenningsperiode. Ut ifra hva Kristine og Drugli sier kan dette stemme for mange barn, men vi må huske på at alle barn er ulike. Det kan være at flere barn håndterer tre dager tilvenning på en god måte, som finner seg til rette i barnehagen fort, og som klarer å få en trygg og god relasjon til en av de voksne i løpet av kort tid. Kristine virker enig i det Drugli sier, men praktiserer likevel en tilvenningsperiode på tre dager. Jeg kan ikke si med sikkerhet hvor mye Kristine har frontet for foreldrene viktigheten med å gi barna den tiden de trenger. Det kan tyde på at selv hvor mye informasjon vi gir foreldrene om viktigheten med å gi barna den tiden de trenger, kan jobben deres være en stopper for dette, og det kan muligens være foreldre som har andre behov og meninger som gjør at barnehagen må praktisere tre dager tilvenning. I undersøkelsen til Drugli (2017, s. 53-54) viser det at Kristine ikke er alene med å oppleve dette. I undersøkelsen gir barnehagene som praktiserer tre dager tilvenning samme begrunnelse som Kristine, nettopp fordi jobben til foreldrene er en stopper.

Ronja praktiserer fem dager tilvenning, en metode flere barnehager har begynt å bruke ifølge undersøkelsen til Drugli (2017, s. 55-56). Disse barnehagene begrunner valget med at barna må få tid til å bli trygg, at dette blir bedre ivaretatt når foreldrene er til stede flere dager. Dette samsvarer med det Ronja sier. Hun er opptatt av at foreldrene må være til stede den første tiden slik at barnet skal få den tiden det trenger på å bli trygg. For ifølge Drugli og Lekhal (2018, s. 106) er det nettopp foreldrene som representerer trygghet for barnet. Det er dermed viktig å ha foreldrene til stede i starten, for vi kan ikke bli kjent med et barn på bare tre dager. Foreldrene kjenner barnet sitt best, de klarer å lese barnet og forstå barnets behov.

På denne måten kan foreldrene være til hjelp i starten ved at barnehagen kan bli kjent med barnet gjennom foreldrene sine tolkninger.

5.2 Tilknytning og trygghet

I arbeidet med å skape en trygg tilknytning til barnet, sier informantene at de jobber tett på barnet ved å bekrefte og sette ord på barnet sine følelser, og vise barnet at de er der for det hele tiden. Dette støtter Hoffman et al. (2017, s. 79-80) da de skriver, skal den voksne fremme trygg tilknytning, er det viktig at den voksne har en sensitiv innstilling til barnet ved at den voksne tar del i barnets emosjonelle opplevelse og hjelper barnet til å regulere vanskelige følelser. Slik jeg tolker informantene og teorien er det viktig at vi anerkjenner barnets følelser uansett situasjon. Ingen barn er like, så dermed vil barn reagere ulikt i de samme situasjonene. Om de voksne ikke respekterer dette vil barnet oppleve å ikke bli forstått, som kan føre til å gi motsatt utslag i arbeide med å fremme trygg tilknytning.

Kristine sier hun jobber spesielt med trygghets sirkelen og trygg base i arbeidet med å skape en trygg tilknytning til barnet. Som nevnt i kapittel to er trygghetssirkelen et enkelt veikart som forteller oss hvilke behov barnet har (Hoffman et al., 2017, s. 88). Den viser oss hvordan de grunnleggende behovene våres henger sammen (Brandtzæg et al. 2013, s. 18-19). Kristine bruker muligens trygghetssirkelen fordi det er en modell som er enkel å forstå når man lærer den å kjenne. Trygghetssirkelen knytter den viktigste teorien om barnets behov for trygghet, tilknytning og utforskning inn i en modell. På denne måten bevisstgjør modellen de voksne om hvordan de skal forholde seg til barnet. Små barn har et stort behov for å gå ut i rommet og utforske, men samtidig har de et like stort behov for en voksen som fungerer som den trygge basen. Barnet trenger en voksne som støtter det i sin utforsking, samtidig som den voksne er en trygg havn barnet kan vende tilbake til når det opplever vanskelig følelser (Broberg, 2018, s. 32). På denne måten kan trygghetssirkelen fungere som en veileder for de voksne om hvordan de skal forholde seg til barnets behov for utforsking og trygg tilknytning.

5.3 Primærkontakt

Marit og Kristine nytter primærkontaktordningen i sin barnehage. Ifølge Fagereng (2020, s. 24) har en primærkontakt ansvar for å følge opp det nye barnet og barnets foreldre den første tiden, og sørge for at barnet blir trygg i den nye hverdagen. Begge informantene sier at primærkontaktordningen er med på å skape trygghet for både barnet og foreldrene. Slik jeg forstår kan primærkontaktordningen trygge foreldrene ved at det er en fast ansatt som møter dem. På den måten vet foreldrene hvem de vil bli møtt av når de kommer til barnehagen og de vet hvem de skal snakke med om det er noe de lurer på. Drugli et al (2020, s. 36) viser til Lene Lind som hevdet at trygghet blir fremmet når barnet vet hvem av de voksne på avdelingen som er «deres». Ved primærkontaktordningen er det en fast voksen som tar seg av barnet. På denne måten vet barnet at der er en voksen i barnehagen som ser barnets behov, noe som kan være med å skape trygghet for barnet.

Abrahamsen (2015, s. 157) skriver at ikke alle barnehager nytter primærkontaktordningen da den emosjonelle forpliktelsen ved å være primærkontakt kan oppleves for stor. Ronja nytter ikke primærkontaktordningen i sin barnehage, men jobber heller med at de med 100% stilling har ansvar for de barna som er på tilvenning. Hun sier det er fordi små barn ofte velger seg en favoritt blant de voksne noe som samsvarer med det Abrahamsen skriver. For ifølge Abrahamsen (2015, s. 155) kan ikke hvem som helst ivareta barnets tilknytningsbehov. Det som kreves av de som nytter primærkontaktordningen er at de må være åpne for å bytte primærkontakten til barnet, slik Marit er. For det er lett å sette en primærkontakt ned på papiret, men vi kan ikke bestemme hvem barnet skal knytte seg til. For de som ikke nytter primærkontakt slik som Ronja, må pedagogisk leder sammen med personalet lage en plan slik at man er sikker på at alle barn blir sett og hørt. Ronja sier at de som ikke har 100% stilling er ute sammen med barna som allerede er tilvent i barnehagen. De som har full stilling samarbeider tett mens de tar seg av de barna som er inne på tilvenning. På denne måten sikrer hun at alle barna blir sett og hørt.

5.4 Relasjonsbygging

Ved relasjonsbygging nevner informantene mine viktigheten med å dele barnegruppen inn i mindre grupper for å skape en mer roligere atmosfære inne på avdelingen. Jeg tenker det er bra at informantene nytter og ser viktigheten med å dele barnegruppen inn i mindre grupper under tilvenningsperioden. På denne måten vil det være lettere for den voksne som har ansvaret for barnet å kun fokusere på det nye barnet. Samtidig kan det være enklere for den voksne å lære barnet å kjenne, og barnet får erfare at den voksne er til stede når det trenger den voksne som den trygge basen. Ved for mange barn til stede under tilvenningen vil det ifølge Fagereng (2020, s. 56) forstyrre relasjonsdannelsen mellom barnet og voksne. Hun anbefaler sterkt metoden mine informanter nytter i sitt arbeid med relasjonsbygging.

Skal barnet klare å bygge en trygg og god relasjon til minst en av de voksne under tilvenningsperioden er det ifølge Drugli (2017, s. 143) helt essensielt at den voksne møter barnet på en hensiktsmessig måte. Når man skal bli kjent med det nye barnet er det ifølge informantene viktig å ta initiativ til å leke med barnet, samtidig som de ikke er for pågående. Ronja utdyper at det ofte vil gi motsatt utslag om de voksne er for pågående. Barn må bli møtt av en voksen som viser nærhet, omsorg og varme. Dermed må de voksne være bevisst på hvilke signaler barna gir og hvordan de toner seg inn på barnet. I relasjonsbygging trenger barn voksne som responderer på deres uttrykk på en hensiktsmessig måte (Drugli, 2017, s. 143). Om barnet viser negative følelser ved den voksnes nærvær må den voksne trekke seg litt tilbake. Om ikke blir barnet, ifølge Kristine, mer utrygg om den voksne presser seg på.

Marit sier hun bruker foreldrene under relasjonsbygging ved at både hun og foreldrene er lett tilgjengelig for barnet. Ifølge Drugli et al. (2018, s. 106) må foreldrene under tilvenningsperioden hjelpe og støtte barnet i å bli kjent med minst én av de ansatte. Med utgangspunkt i Drugli et al. kan det tyde på det er bra å bruke foreldrene under relasjonsbygging. Vi kan på denne måten bli kjent med barnet gjennom foreldrene. Samtidig får vi muligheten til å bygge en relasjon til foreldrene samtidig som dette vil være med å skape trygghet. Ved å trygge foreldrene så vil dette ofte smitte over på barnet, noe som kan gjøre relasjonsbyggingen enklere.

5.5 Besøksdager

Alle informantene tilbyr foreldre og barn å besøke barnehagen før oppstart, men dette på ulike måter. Marit tilbyr det hun kaller for en besøkstid hvor foreldrene og barnet får komme og besøke barnehagen en time, i god tid før barnehagestart. Ronja tilbyr en besøksdag, mens Kristine tilbyr flere besøksdager hvor foreldrene og barnet får komme på besøk. På denne måten har Kristine et ekstra fokus på at barnet og foreldrene skal bli kjent med barnehagen før barnehagestart. Dette kan muligens henge sammen med at hun har en tilvenningsperiode på tre dager og at hun muligens ønsker å tilby flere besøksdager nettopp fordi ikke alle barn klarer å falle til ro etter tre dager tilvenning. Dette kan sees i sammenheng med det Ole Henrik Hansen fant i sin forskning. Han fant ut at begge parter, altså personalet og foreldre, opplevde at tilvenningsperioden ble enklere for barnet å gå igjennom dersom det har vært på besøksdager. Foreldrene følte seg tryggere, de følte de ble bedre kjent med personalet og hvordan de arbeider i barnehagen, og følte det var lettere å levere barnet i barnehagen (Hansen, 2016, s. 133). Kristine opplever denne ordningen som svært positiv for foreldre som aldri før har hatt ett barn i barnehagen. Hun opplever at foreldrene blir tryggere noe som gjør tilvenningen lettere for barnet.

Informantene sier ved å ha dette tilbudet får de bli tidlig kjent med både foreldrene og barnet, og de får begynne tidlig å planlegge tilvenningsperioden ut ifra informasjon fra foreldrene og observasjoner av barnet. Ut ifra hva informantene sier, og hva Hansen fant i sin forskning, kan det tyde på at ved å nytte denne metoden vil både barnet og foreldrene få en førstehåndserfaring i hvordan det er i barnehagen. De får møte primærkontakten, eller hele personalet, og får da begynne tidlig å bygge relasjoner. Ifølge Fagereng (2020, s. 87) kan slike besøk være en brobygger for et godt foreldresamarbeid. For på denne måten starter man det gode foreldresamarbeidet og planleggingen av tilvenningen i god tid før barnet starter i barnehagen.

5.6 Foreldresamarbeid

For at de yngste barna skal ha det bra i barnehagen er det helt sentralt med et godt foreldresamarbeid (Drugli et al., 2020, s. 46). Med utgangspunkt i dette burde barnehagene starte foreldresamarbeidet i god tid før barnet starter i barnehagen.

Informantene starter samarbeidet ved besøksdagen, som nevnt over, og ved å sende ut informasjonsskriv om barnehagen og tilvenningsperioden. Ved informasjonsskrivene sender de også ved et startskjema som foreldrene skal svare på. Dette for å innhente viktig informasjon om barnet og familien. I tillegg til informasjonsskriv og startskjema, sender Kristine ut bilder av personalet som skal være på avdelingen. Ved å sende ut bilder kan foreldrene sette seg ned med barnet sitt for å vise bildene og samtale om og navngi personalet regelmessig frem til barnehagestart. På denne måten kan barnet, men også foreldrene, få en førstehåndserfaring om hvem som skal være på avdelingen, noe som kan være med å skape trygghet.

I arbeidet med å sikre en trygg og god tilvenning er alle tre informantene enige i at tett og god kommunikasjon mellom begge partene er viktig. Ifølge Drugli (2017, s. 104-105) hjelper det på barnets trivsel og fungering i barnehagen om kommunikasjonen mellom barnehagen og foreldrene kjennetegnes med gjensidighet og varme. Dette viser viktigheten ved at begge parter må bygge tillit og gjensidig respekt til hverandre ved å avklare forventinger til hverandre, respektere ønsker og behov, og ha en tett og god dialog.

Informantene mine er alle enige i at under tilvenningsperioden så spiller foreldrene en stor rolle og de får være med å påvirke i stor grad. Det er foreldrene som kjenner barnet best og det er foreldrene som har størst betydning for barnets utvikling, også når barnet har begynt i barnehagen (Gyamfi et al., 2003, s. 199). Informantene mine sier foreldrene får ta aktivt del i de hverdagslige rutinene i barnehagen, at de her observerer hvordan foreldrene er i samhandling med barnet sitt under stell, måltid og leggerutiner. Videre sier de at de prater med foreldrene om hvilke behov barnet har, og foreldrene får komme med ting de mener er viktig. Ut ifra dette tar informantene hensyn til barnets behov og foreldrene sine ønsker ved å tilpasse barnehagen sine rutiner ved å ta til seg rutiner barnet kjenner til hjemmefra. I forskningsprosjektet «Liten og ny i barnehagen» (Midtsand, 2019) har det blitt forsket på foreldreaktiv tilvenning hvor foreldrene har ansvar for barnet sitt der de får ta aktivt del i de hverdagslige situasjonene i barnehagen. Funn fra dette prosjektet viser at ved foreldreaktiv tilvenning ble overgangen mellom heimen og barnehagen enklere for barnet ved at det var et bidrag for større oppnåelse av trygghet for barnet. Slik jeg

tolker informantene mine og teorien jeg har presentert skaper det en trygghet både for foreldrene og barnet ved at barnehagen tilpasser rutinene etter barnet og foreldrene sine behov. På denne måten får foreldrene også en bekreftelse på at behovene og ønskene deres blir hørt og respektert av personalet, noe som kan sikre et videre og godt foreldresamarbeid. For skal et barn få erfare en trygg og god tilvenning er det helt essensielt med ett tett og godt foreldresamarbeid. Det er foreldrene som kjenner barnet best, og opplever foreldrene trygghet i barnehagen og personalet, vil dette smitte over på barnet. For trygge foreldre gir trygge barn, trygge barn gir trygge foreldre.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg undersøkt problemstillingen «Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?». For å finne svar på problemstillingen valgte jeg å nytte en kvalitativ metode hvor jeg gjennomførte semistrukturert intervju med tre pedagogiske ledere som arbeider på småbarnsavdeling. Gjennom studien opplever jeg å ha lært mye om temaet, og jeg har opparbeidet ny kunnskap om pedagogisk leder sin rolle for å sikre de yngste barna en god tilvenning. Dette er kunnskap jeg ønsker å ta med meg videre når jeg skal ut i jobb.

I arbeidet for å sikre en god tilvenning vektlegger informantene viktigheten med å starte arbeidet og foreldresamarbeidet tidlig. Ved å tilby besøksdager før oppstart får man startet foreldresamarbeidet tidlig og man får innhente informasjon om barnet. På denne måten får pedagogisk leder starte planleggingen og tilretteleggingen av tilvenningsperioden allerede før barnet starter. Under selve tilvenningsperioden er et tett og godt foreldresamarbeid helt avgjørende for at barnet skal få en god start i barnehagen. Ved tett og god kommunikasjon og delaktige foreldre i barnehagehverdagen, er dette med å skape en trygghet for foreldrene, noe som vil smitte over på barnet. For trygge foreldre gir trygge barn.

Funn fra studie viser at informantene praktiserer lengden på tilvenningsperioden ulikt, men de er alle opptatt av viktigheten med å tilpasse tilvenningsperioden etter barnas behov og rutiner. Barnegruppen må være liten og avdelingens atmosfære må være rolig. Selv om ikke alle informantene min nytter primærkontaktordningen nevner de viktigheten med at barnet må bli møtt av en fast voksen barnet er trygg på og som ser barnets behov. Dette vil være med å skape trygghet både for barnet og foreldrene, og gjøre relasjonsbyggingen enklere. Barnet må selv få velge hvem det vil knytte seg til, dermed må den pedagogiske lederen være åpen for å tilrettelegge dette.

Det er ingen klar fasit på hva som er rett eller galt i arbeidet for å sikre de yngste barna en god tilvenning, for ingen barn er like. Kanskje det er lurt av pedagogisk leder å være åpen for å legge til rette for individuelle tilvenningsperioder for barna.

Barn har ulike behov for hvor lang tilvenning de trenger, de har ulike behov for rutiner og det er ulikt for hva barna opplever som trygt. Dette er noe pedagogisk leder må være bevisst på når man skal legge til rette for god tilvenning for de yngste.

Om jeg hadde fått muligheten til å jobbe videre med dette temaet, ville det vært interessant å undersøke foreldrene sine tanker og meninger om god tilvenning, og deres opplevelse og erfaringer med tilvenningsperioden til barnet deres. For vi pedagoger kan ha en mening og opplevelse om god tilvenning, mens foreldrene kan ha en helt annen.

Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Andersen, J., Gundelach, S., & Rasmussen, K. (2009). *Trygge og utrygge barn i barnehagen*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. d. Bergsland, & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 51-86). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra: Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Broberg, M. (2018). Betydningen av tilvenning og trygghet for de yngste barna i barnehagen. I I. P. Samuelsson, & A. Jonsson (Red.), *Barnehagens yngste barn: Perspektiver på omsorg, læring og lek* (s. 31-48). Bergen: Fagbokforlaget.
- Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen: Hva betyr trygghet for lek og læring?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Broström, S., Hansen, O. H., Jensen, A. S., & Svinth, L. (2016). *Barnet i centrum: Pædagogik og relationer i vuggestue og dagpleje*. København: Akademisk Forlag.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten begynner i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B., & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2020). *Tilvenning og foreldresamarbeid*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

- Endringslov til folkehøyskoleloven, barnehageloven & voksenopplæringsloven m.m. (2020). Lov om endringer i folkehøyskoleloven, barnehageloven og voksenopplæringsloven m.m. (utfasing av tilskudd til kortkurs i folkehøyskolen, internkontroll for friskoler og barnehager, psykososialt barnehagemiljø, krav til og tilsyn med private barnehager, kommunale barnehagemyndighet, studieforbund m.m.) (LOV-2020-06-19-91). Hentet fra <https://lovdata.no/LTI/lov/2020-06-19-91>
- Fagereng, K. M. (2015). *Velkommen til barnehagelivet! Oppstart og tilvenning for barn og voksne*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Fagereng, K. M. (2020). *Velkommen til barnehagelivet! Tilvenning, tilknytning, tilhørighet, trygghet* (2. utg.). Oslo: Kommuneforlaget.
- Gyamfi, P., Cabrera, N., & Roth, J. (2003). Early child care initiatives. I J. Brooks-Gunn, A. S. Fuligni, & L. J. Berlin, *Early child development in the 21st century: Profiles of current research initiatives* (s. 181-225). New York: Teachers College Press.
- Hansen, O. H. (2016). Emotionel relatering og modtagelse. I S. Broström, O. H. Hansen, A. S. Jensen, & L. Svinth, *Barnet i centrum: Pædagogik og relationer i vuggestue og dagpleje* (s. 107-143). København: Akademisk Forlag.
- Hoffman, K., Cooper, G., Powell, B., & Benton, C. M. (2017). *Trygge barn: Hvordan trygghetssirkelen for foreldre kan bidra til å fremme barns tilknytning, emosjonelle motstandskraft og frihet til å utforske*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Midtsand, M. (2019). *Liten og ny i barnehagen*. Hentet fra <https://litenogny.com/rapport-fra-pilotprosjekt-2017-2018/>
- Nystad, K., Drugli, M. B., Lydersen, S., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2021). Toddlers' stress during transition to childcare. *European Early Childhood Education Research Journal*, s. 157-182. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2021.1895269>
- Smith, L. (2017). Tilknytning: teori og forskning. I L. M. Gulbrandsen (Red.), *Oppvekst og psykologisk utvikling: Innføring i psykologiske perspektiver* (2. utg., s. 139-178). Oslo: Universitetsforlaget.
- Statistisk Sentralbyrå. (2021). *Barnehager*. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager>.

Vedlegg 1 – Informasjon- og samtykkeskjema

**HØGSKULEN
I VOLDA**

Vil du delta i bachelorprosjektet

Tilvenning for de yngste barna i barnehagen?

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et bachelorprosjekt der formålet er å innhente mer kunnskap om barns første møte med barnehagen, og hvordan vi som arbeider i barnehagen kan sikre en trygg og god start for hvert enkelt barn. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om mål for prosjektet og hva deltakingen vil ha å si for deg. Jeg er svært takknemlig for at du stiller opp, slik at jeg kan gjennomføre utdanningen min dette våsemesteret som planlagt.

Formål

Prosjektet er en bacheloroppgave ved Høgskulen i Volda. Formålet mitt med prosjektet er å finne ut av hvordan pedagogisk leder arbeider for å gi de yngste barna som skal starte i barnehagen en trygg og god start. Problemstillingen min er som følger «hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?». Jeg vil i denne bacheloroppgaven intervju fire pedagogiske ledere fra fire ulike barnehager.

Hvem er ansvarlig for forskingsprosjektet?

Høgskulen i Volda ved dosent Bente Vatne er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Fordi du er pedagogisk leder er det interessant for meg å samle inn data fra deg. Dette er for å få rikere kunnskap om dine erfaringer med temaet tilvenning. Dette vil gjøre at jeg får rikere kunnskap om hvordan dere arbeider med temaet tilvenning i deres barnehage. Jeg vil intervju fire pedagogiske ledere. Jeg har valgt å intervju deg på grunnlag av at dette er et tema du har kunnskap om og som du arbeider med.

Jeg har fått kontaktopplysningene om deg av styrer i barnehagen.

Hva vil det ha å si for deg å delta?

Dersom du velger å ta del i prosjektet, og velger:

Alt 1: Intervju ved personlig oppmøte:

Innebærer det at jeg vil møte deg og gjennomføre et intervju som vil ta ca 30-40 minutter. Jeg vil nytte en intervjuguide som jeg har laget på forhånd, denne kan du på forhånd få tilsendt. Jeg vil gjøre opptak av intervjuet ved bruk av en låst app på mobiltelefonen.

Alt 2: Videosamtale:

Innebærer det at jeg vil ringe deg via video og gjennomføre et intervju som vil ta ca 30 – 40 minutter. Jeg vil nytte intervjuguide som jeg har laget på forhånd, denne kan du på forhånd få tilsendt. Jeg vil gjøre opptak av intervjuet ved bruk av en låst app på mobiltelefonen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å gi noen årsak. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg om du ikke vil delta eller velger å trekke deg seinere. Alle opplysninger om deg vil bli slettet. Du kan trekke deg ved å kontakte emne- og prosjektansvarlig Bente Vatne per e-post eller per telefon (se nedenfor).

Personvernet ditt – hvordan vi tar vare på og nytter opplysningene dine

Jeg vil bare nytte opplysningene om deg til formålene jeg har gjort rede for i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som blir lagret på egen navneliste, skilt fra det andre datamaterialet. Data blir lagra på låst datamaskin. I tillegg til meg selv er det bare ansvarlig for prosjektet ved Høgskulen i Volda, dosent Bente Vatne, som vil ha tilgang til datamaterialet. I mitt prosjekt er du registrert bare ved stemme. Opptak blir slettet når data er transkribert. Skiftelig svar og det transkriberte datamaterialet blir slettet ved prosjektslutt 15. juni 2021.

Rettene dine

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hva personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av personopplysningene dine
- å sende klage til Personvernombudet eller Datatilsynet om behandlinga av personopplysningene dine

Dersom du ønsker å få innsyn, slettet eller rettet personopplysningen i datamaterialet, kan du ta kontakt med emne- og prosjektansvarlig Bente Vatne per e-post eller telefon.

Hva skjer med opplysningene dine når jeg/vi avslutter forskingsprosjektet?

Prosjektet skal avsluttes innen 15. juni 2021. Alle personopplysninger og datamateriale vil bli slettet når prosjektet er avsluttet.

På oppdrag fra Høgskulen i Volda har NSD (Norsk senter for forskningsdata AS) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Om du har spørsmål til bachelorprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- (Veileder)
- Bente Vatne (emneansvarlig og prosjektansvarlig) 70075356
bente.vatne@hivolda.no
- Høgskulen i Volda ved personvernombud: Cecilie Røeggen, 70075073
personvernombud@hivolda.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Student

Prosjektansvarlig
Dosent Bente Vatne

Samtykkeerklæring

Samtykket skal gjøres skriftlig.

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet tilvenning for de yngste barna i barnehagen og jeg har fått høve til å stille spørsmål om prosjektet. Jeg gir samtykke til:

- å delta i intervju ved personlig oppmøte
- å delta i intervju ved videosamtale

Jeg gir samtykke til at mine opplysninger blir behandlet frem til prosjektet er avsluttet, 20. juni 2021.

(Signert av informant, dato)

Vedlegg 2 – Intervjuguide

Intervjuguide

Personopplysninger

1. Kan du fortelle litt om deg selv?
2. Når var du ferdig utdannet barnehagelærer?
3. Hvor mange år har du jobbet på småbarnsavdeling?

Tilvenning

1. Hvilken tanker har du rundt begrepet tilvenning?
2. Kan du fortelle litt om hvordan du forbereder deg til en ny tilvenningsperiode?
3. Kan du fortelle litt om hvordan du organiserer de første dagene i barnehagen for nye barn?
4. Hvordan tenker du at du på best mulig måte kan sikre en god tilvenningsperiode?
5. Noen barnehager tilbyr besøksdager for barn og foreldre et par måneder før barnehagestart, tilbyr dere dette?
 - Viss ja, hvordan arbeider dere med dette, og hvorfor?
 - Viss nei, hvorfor ikke?

Møte med barnet

1. Hvordan går du frem for å bli kjent med det nye barnet?
2. Bruker du primærkontakt i arbeide med tilvenning?
 - Hvis ja, fortell litt om dine erfaringer med dette og hvordan du jobber med dette?

Trygghet

1. Hva legger du i begrepet trygghet?
2. Hvordan jobber du med å skape trygghet i tilvenningsperioden?
3. Kan du si litt om hva du legger i trygge og utrygge barn?

Tilknytning

1. Hva legger du i begrepet tilknytning?
2. Hvilke konkrete tiltak gjør du som pedagogisk leder for å fremme trygg tilknytning?
3. Hvilke tegn ser du etter for å se om barnet har trygg eller utrygg tilknytning?

Foreldresamarbeid

1. Hvordan jobber du med foreldresamarbeid i tilvenningsperioden?
2. Hvilke rolle spiller foreldrene før og under tilvenningsperioden?
 - Hvordan får de være med å medvirke?
3. Hva tenker du er viktig informasjon å gi ut til foreldrene i starten av/undervegs i tilvenningsperioden?
4. Hvilke utfordringer har du møtt i foreldresamarbeidet når et nytt barn starter i barnehagen?

Eventuelt

1. Eventuelt noe du ønsker å tilføye?

Vedlegg 3 – Analyseskjema

Problemstilling: Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?		
Tema: Personopplysninger		
Kan du fortelle litt om deg selv?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Når var du ferdig utdannet barnehagelærer?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvor mange år har du jobbet på småbarnsavdeling?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Tema: Tilvenning		
Hvilke tanker har du rundt begrepet tilvenning?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Kan du fortelle litt om hvordan du forbereder deg til en ny tilvenningsperiode?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvor mange barn har dere til tilvenning om gangen?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Kan du fortelle litt om hvordan du organiserer de første dagene i barnehagen for nye barn?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvordan tenker du at du på best mulig måte kan sikre en god tilvenningsperiode?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvor lang tilvenningsperiode har dere?		

<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Noen barnehager tilbyr besøksdager for barn og foreldre et par måneder før barnehagestart, tilbyr dere dette? - Viss ja, hvordan arbeider dere med dette?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Tema: Møte med barnet		
Hvordan går du frem for å bli kjent med det nye barnet?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Bruker du primærkontakt i arbeide med tilvenning? - Viss ja, hvordan jobber dere med dette?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Tema: Trygghet		
Hva legger du i begrepet trygghet?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvordan jobber du med å skape trygghet i tilvenningsperioden?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Kan du si litt om hva du legger i trygge og utrygge barn?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Tema: Tilknytning		
Hva legger du i begrepet tilknytning?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvilke konkrete tiltak gjør du som pedagogisk leder for å fremme trygg tilknytning?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>

Hvilke tegn ser du etter for å se om barnet har trygg eller utrygg tilknytning?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Tema: Foreldresamarbeid		
Hvordan jobber du med foreldresamarbeid i tilvenningsperioden?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvilke rolle spiller foreldrene før og under tilvenningsperioden?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hva tenker du er viktig informasjon å gi ut til foreldrene i starten av/undervegs i tilvenningsperioden?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>
Hvilke utfordringer har du møtt i foreldresamarbeidet når et nytt barn starter i barnehagen?		
<u>Marit (1)</u>	<u>Kristine (2)</u>	<u>Ronja (3)</u>